

Τράπεζα Θεμάτων Ιστορία Β' Λυκείου

GI_V_IST_0_14267

ΟΜΑΔΑ Α**ΘΕΜΑ 1****1.α.**

(1) Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της στήλης Α με εκείνα της στήλης Β. Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Γαληνοτάτη Δημοκρατία	α. Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία του
2. Ουγενότοι	Γερμανικού Έθνους
3. Όθων Α΄	β. Αυτοκρατορία της Νίκαιας
4. Ιωάννης Βατάτζης	γ. Πρόνοιες
5. Διαφωτισμός	δ. Μεταφορά και εφοδιασμός στρατευμάτων Δ΄ Σταυροφορίας
	ε. Ορθός Λόγος
	στ. Εξελληνισμός του Κράτους
	ζ. Νύχτα του Αγίου Βαρθολομαίου
	(μονάδες 5)

Απάντηση 1-δ, 2-ζ, 3-α, 4-β, 5-ε

2) Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος, βάζοντας στην κατάλληλη θέση μία από τις ακόλουθες λέξεις /φράσεις (τέσσερις λέξεις περισσεύουν):

Λατίνοι, Δάντης, Γαλλία, εκπαίδευση, Τούρκος, Ιταλία, Έρασμος, Έλληνας, τυπογραφία..

Η κυριαρχία των _____ στη δυτική Ασία και στις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου κατέστησε δύσκολη, αν όχι αδύνατη, τη μεταφορά ασιατικών προϊόντων προς την Ευρώπη. Παράλληλα ο μονοπωλιακός έλεγχος του εμπορίου των μπαχαρικών στη Μεσόγειο από τους Βενετούς και τους _____ και η έλλειψη πολύτιμων μετάλλων στην Ευρώπη, καθιστούσαν αναγκαία την αναζήτηση καινούριων δρόμων προς τις χώρες της Ανατολής. Πρώτοι οι _____

οργάνωσαν, με τη χρηματοδότηση του πρίγκιπα Ερρίκου του θαλασσοπόρου εξερευνητικά ταξίδια για την ανακάλυψη του θαλάσσιου δρόμου προς τις Ινδίες, παραπλέοντας την Αφρική. Έτσι ο _____ έφτασε στο ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας, ενώ λίγο αργότερα, ο _____, ταξιδεύοντας δυτικά έκανε τον πρώτο περίπλου της γης.

(μονάδες 5)

Απάντηση: Οθωμανών, Άραβες, Πορτογάλοι, Βαρθολομαίος Ντιάζ, Μαγγελάνος

1.β. Να εξηγήσετε τη σημασία των ακόλουθων ιστορικών όρων: *θέματα*, *“καθολικός άνθρωπος”*.

(μονάδες:7+8=15)

Θέματα: Τα θέματα αρχικά ήταν στρατιωτικές μονάδες, μετακινούμενες ανά την επικράτεια. Όταν οι μονάδες αυτές απέκτησαν μόνιμη εγκατάσταση, θέματα ονομάστηκαν οι περιοχές εγκατάστασής τους, οι οποίες εξελίχθηκαν σε διοικητικές περιφέρειες. Την ανώτατη στρατιωτική και πολιτική εξουσία του θέματος ασκούσε ο στρατηγός. Τα πρώτα θέματα οργανώθηκαν στη Μ. Ασία γύρω στα μέσα του 7ου αιώνα. Αργότερα ο θεσμός αυτός, που επρόκειτο να αποτελέσει τη βάση της οργάνωσης του Μεσοβυζαντινού Κράτους, επεκτάθηκε και στη Βαλκανική Χερσόνησο. (η απάντηση βρίσκεται στη σελ. 15 του σχολικού βιβλίου)

Καθολικός άνθρωπος (Αναγέννηση): Καθολικός άνθρωπος (Homo universalis): Ο άνθρωπος με τα πολλαπλά ενδιαφέροντα, ο πολύπλευρα ανεπτυγμένος άνθρωπος, που αποτέλεσε ιδανικό της Αναγέννησης. (Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 206 του σχολικού βιβλίου)

([βλ. και σελίδα 119 του σχολικού βιβλίου]) Ο καθολικός άνθρωπος: Οι φορείς του ανθρωπισμού είναι βαθιά θρησκευόμενοι, επιζητούν όμως την αληθινή πίστη και τοποθετούν τον άνθρωπο στο κέντρο του κόσμου. Γι' αυτό η προσωπικότητά του πρέπει να είναι πολύπλευρη και να χαρακτηρίζεται από την αγάπη για δημιουργική και δραστήρια ζωή, καθώς και από την πίστη στις δυνάμεις του ανθρώπου, σωματικές και πνευματικές. Ο άνθρωπος αισθάνεται πλέον ελεύθερος και έτοιμος να αναλάβει την ευθύνη για τη διαμόρφωση του κόσμου του. Οι ανθρωπιστές οραματίζονται να διαμορφώσουν ένα νέο τύπο ανθρώπου, τον καθολικό άνθρωπο (homo universalis), δημιουργό του πολιτισμού του και υπεύθυνο για τη μοίρα του.)

ΘΕΜΑ 2

2.α Να εξηγήσετε πώς κατόρθωσε ο Μιχαήλ Παλαιολόγος να ανακτήσει την Κωνσταντινούπολη (1261).

(μονάδες 12)

Η αυτοκρατορία της Νίκαιας όταν πέθανε ο Βατάτζης ήταν μια διεθνώς υπολογίσιμη δύναμη. Οι κτήσεις της στη Μ. Ασία ήταν απόλυτα ασφαλείς, ενώ στην αυτοκρατορία ανήκε και μεγάλο τμήμα των Βαλκανίων. Η Ήπειρος και η εξαθλιωμένη Βουλγαρία δεν αποτελούσαν πια σοβαρό κίνδυνο, ενώ η Λατινική Αυτοκρατορία βρισκόταν σε αξιοθρήνητη κατάσταση. Χρειάζόταν ακόμη μία τελευταία προσπάθεια, για να ανακτηθεί η Κωνσταντινούπολη.

Αυτό το έργο πραγματοποιήθηκε από τον Μιχαήλ Παλαιολόγο που διαδέχτηκε τον Ιωάννη Βατάτζη στον θρόνο της αυτοκρατορίας της Νίκαιας. Το 1261 ο Μιχαήλ συνήψε με τους Γενουάτες συνθήκη, με την οποία οι τελευταίοι ανέλαβαν να προσφέρουν στον Μιχαήλ πολεμική βοήθεια κατά της Βενετίας με αντάλλαγμα τελωνειακές και φορολογικές απαλλαγές, λιμάνια και εμπορικές περιοχές της Αυτοκρατορίας. Με τα προνόμια αυτά θεμελιώθηκε η δύναμη της Γένουας στην Ανατολή, ενώ στις 25 Ιουλίου του ίδιου έτους η Κωνσταντινούπολη έπεσε σαν ώριμος καρπός στα χέρια του στρατηγού της Νίκαιας Αλέξιου Στρατηγόπουλου.

Ο Μιχαήλ Παλαιολόγος στέφθηκε τότε (Σεπτέμβριος 1261) για δεύτερη φορά αυτοκράτορας ως Μιχαήλ Η'. Η στέψη αυτή έγινε στον ναό της Αγίας Σοφίας και συμβόλιζε την αναγέννηση της Αυτοκρατορίας στις ακτές του Βοσπόρου.

(Η απάντηση στη σελ. 77 του σχολικού βιβλίου)

2.β. Ποιοι Έλληνες λόγιοι και με ποιο τρόπο συνέβαλαν στην ανάπτυξη της ανθρωπιστικής κίνησης στην Ευρώπη, πριν από την άλωση της Κωνσταντινούπολης;

(μονάδες 13)

Στην αναβίωση των ελληνικών γραμμάτων στη Δύση υπήρξε καθοριστική η συμβολή των Ελλήνων λογίων που κατέφυγαν στην ιταλική χερσόνησο πριν και μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους. Ήδη από την τελευταία δεκαετία του 14ου αιώνα βρίσκουμε τον λόγιο Μανουήλ Χρυσολωρά στη Βενετία, όπου μετέβη ως απεσταλμένος του βυζαντινού αυτοκράτορα για να ζητήσει βοήθεια εναντίον των Τούρκων. Λίγο αργότερα έφτασαν στην Ιταλία εξέχουσες προσωπικότητες του ελληνικού πνεύματος που συνόδευσαν τον αυτοκράτορα Ιωάννη Η' Παλαιολόγο στη Σύνοδο της Φλωρεντίας (1439). Ανάμεσά τους ήταν ο Γεώργιος Σχολάριος, δηλαδή ο μετέπειτα Πατριάρχης Γεννάδιος, ο Μάρκος ο Ευγενικός, ο επίσκοπος Νίκαιας Βησσαρίων και ο Γεώργιος Γεμιστός ή Πλήθων. Την ίδια περίοδο διδάσκουν τα ελληνικά γράμματα στα ιταλικά πανεπιστήμια διαπρεπείς Έλληνες λόγιοι που διακρίθηκαν για το εκδοτικό τους έργο και γενικότερα για το ήθος τους. Η δραστηριότητα αυτή των Ελλήνων λογίων κατά το 15ο και 16ο αιώνα συνέβαλε αποφασιστικά στην ενίσχυση των ανθρωπιστικών σπουδών στη Δύση. Εκδηλώθηκε έντονο ενδιαφέρον για την έκδοση κειμένων αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων και τη συλλογή αρχαίων χειρογράφων από βιβλιοθήκες και ηγεμόνες. Έτσι μεταφέρθηκαν και σώθηκαν πολλά ελληνικά χειρόγραφα στη Μαρκιανή Βιβλιοθήκη της Βενετίας και στη Λαυρεντιανή Βιβλιοθήκη της Φλωρεντίας. (Η απάντηση στη σελ. 119-120 του σχολικού βιβλίου.)

Επιμέλεια: Χαιρέτη Αγγελική